

HCS D

**Human capital and social
development.**

2026 – volume 22, issue 4

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2026 – 22-jild, 4-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA

INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT

UNIVERSITETI

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali

Journal Human capital and social development

Журнал Человеческий капитал и социальноеразвитие

Jurnali

22-jild, 4-son (iyul) 2026.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развития” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Jurnal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 29-avgustdagi 342/5-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»

«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»

«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»

JURNALI

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor (Szechenyi Istvan universiteti, Vengriya) Mahendru Mandeep Kaur

PhD, professor (Balikesir universiteti, Balikesir, Turkiya) Blend Ibrahim

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

DSc, professor (Vengriya Qishloq xo‘jaligi va hayotiy fanlar tadqiqot universiteti,

Vengriya) Zoltan Lakner

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Eshburiyev Umarbek Rashidovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

O'ZBEKISTON HUDUDIY TURIZM RESURSLARINING XIZMAT KO'RSATISH SOHASI BARQAROR O'SISHIGA HISSASI

M.A.Toshxujayev

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Samarqand, O'zbekiston.

OPEN ACCESS

HCSD

Correspondence

Toshxujayev Mustafaxon Abduvosi o'g'li

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti

Inson resurslari va mahalla taraqqiyotini boshqarish instituti

Raqamli iqtisodiyot kafedrası tayanch doktoranti

Email: mustafokhon9990199@gmail.com

Tel: +99893 999 01 99

Received: 08 June 2026

Revised: 22 June 2026

Accepted: 14 July 2026

Published: 31 July 2026

Funding source for publication: Samarkand State University.

Publisher's Note: HCSD stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: Journal Human capital and social development © 2 by Samarkand State University is licensed <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotatsiya: Maqolada O'zbekiston hududiy turizm resurslarining xizmat ko'rsatish sohasi barqaror o'sishiga qo'shayotgan hissasi tadqiq etilgan. Empirik tahlil O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi hamda SIAT bazasining 2021–2025-yillardagi rasmiy ma'lumotlariga asoslangan. Xorijiy turistik safarlar 1,881 milliondan 11,680 milliongacha, turizm xizmatlari eksporti 422,1 million AQSh dollaridan 4,880 milliard AQSh dollarigacha oshgan, bozor xizmatlari hajmi esa 2025-yilda 1 050,3 trillion so'mga yetgan. Turizm resurslaridan iqtisodiy foydalanish natijadorligi bir xorijiy turistik safar hisobiga to'g'ri keladigan turizm xizmatlari eksporti orqali baholangan va u 224 AQSh dollaridan qariyb 418 AQSh dollarigacha oshgan.

Kalit so'zlar: hududiy turizm resurslari, xizmat ko'rsatish sohasi, barqaror o'sish, turizm eksporti, hududiy rivojlanish, O'zbekiston.

ВКЛАД РЕГИОНАЛЬНЫХ ТУРИСТИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ УЗБЕКИСТАНА В УСТОЙЧИВЫЙ РОСТ СЕКТОРА УСЛУГ.

Аннотация. В статье исследуется вклад региональных туристских ресурсов в устойчивый рост сферы услуг Узбекистана. Эмпирический анализ основан на официальных данных Национального комитета Республики Узбекистан по статистике и базы SIAT за 2021–2025 годы. Число иностранных туристских поездок увеличилось с 1,881 млн до 11,680 млн, экспорт туристских услуг - с 422,1 млн до 4,880 млрд долларов США, а объем рыночных услуг в 2025 году достиг 1 050,3 трлн сумов. Экономическая результативность использования туристских ресурсов оценена через экспорт туристских услуг на одну иностранную туристскую поездку; показатель вырос примерно с 224 до 418 долларов США.

Ключевые слова: региональные туристские ресурсы, сфера услуг, устойчивый рост, экспорт туризма, региональное развитие, Узбекистан.

THE CONTRIBUTION OF UZBEKISTAN'S REGIONAL TOURISM RESOURCES TO THE SUSTAINABLE GROWTH OF THE SERVICE SECTOR

Abstract. This article examines the contribution of regional tourism resources to the sustainable growth of the service sector in Uzbekistan. The empirical analysis is based on official data of the National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan and the SIAT database for 2021–2025. Foreign tourist trips increased from 1.881 million in 2021 to 11.680 million in 2025, while tourism service exports rose from USD 422.1 million to USD 4.880 billion and market services reached UZS 1,050.3 trillion. The study uses tourism export value per foreign tourist trip as an economic utilization indicator. It increased from about USD 224 to USD 418.

Keywords: regional tourism resources, service sector, sustainable growth, tourism exports, regional development, Uzbekistan.

Kirish

Hududiy turizm resurslari tarixiy-madaniy meros, tabiiy va rekreatsion imkoniyatlar, gastronomiya, hunarmandchilik, urf-odatlar hamda inson kapitalini qamrab oladigan iqtisodiy salohiyatdir. Biroq resursning mavjudligi uning avtomatik tarzda hududiy daromad, bandlik yoki xizmatlar hajmiga aylanishini anglatmaydi. Buning uchun turizm resurslari transport, joylashtirish, ovqatlanish, savdo, madaniy-ko'ngilochar va raqamli xizmatlar bilan yagona qiymat zanjiriga bog'lanishi zarur. OECD "barqaror turizm siyosatini shakllantirish uchun "robust, timely and relevant data" zarur"ligini ta'kidlaydi. Mazkur yondashuv turizmning hududiy iqtisodiyotga ta'sirini faqat tashriflar soni orqali emas, balki iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik natijalar bilan birgalikda baholashni talab qiladi. O'zbekistonda turistik talabning tez o'sishi ushbu masalani dolzarb qilmoqda. Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, "2025-yilda O'zbekistonga turizm maqsadida 11,7 million xorijiy fuqaro tashrif buyurgan". SIAT bazasida "Safarlar (turizm)" xizmatlari eksporti 2025-yilda 4,8803 milliard AQSh dollarini tashkil etgan". "Shu yili mamlakat bo'yicha bozor xizmatlari hajmi 1 050,3 trillion so'm, Samarqand viloyatida esa 78,2 trillion so'm bo'lgan".

Adabiyotlar sharhi

Zamonaviy tadqiqotlarda turizm resurslarining iqtisodiy samarasi resurslarning o'zidan ko'ra ularni xizmat infratuzilmasi bilan muvofiqlashtirish darajasiga ko'proq bog'liqligi ko'rsatiladi. Han va hammualliflar "turizm resurslari bilan turistik xizmat obyektlari o'rtasidagi hududiy nomutanosiblik destinatsiya

samaradorligini pasaytirishi mumkin"ligini asoslaydi. Bu xulosa O'zbekiston hududlari uchun ham muhim: tarixiy yoki tabiiy obyekt mavjud bo'lishi yetarli emas, unga yetib borish, qolish, ovqatlanish va qo'shimcha xizmatlar tizimi ham shakllangan bo'lishi kerak. Deng va Chen "turizm samaradorligiga transport infratuzilmasi, raqamlashtirish, texnologik innovatsiyalar va hududiy iqtisodiy rivojlanish sezilarli ta'sir ko'rsatishi" ni qayd etadi. Demak, hududiy resurslardan foydalanish samaradorligi faqat turistik obyektlar soni bilan emas, balki ularni bozorga ulovchi xizmatlar tizimi bilan belgilanadi. OECD "turizmni hududiy va mahalliy rivojlanish strategiyalari bilan integratsiya qilish, tashrif oqimlarini boshqarish va turizm manfaatlarining mahalliy hamjamiyatlarga yetib borishini ta'minlashni barqaror siyosatning muhim yo'nalishlari qatoriga kiritadi". Shu bois mazkur maqolada turizm resurslari xizmatlar sektori uchun alohida emas, balki multiplikativ talab yaratuvchi hududiy omil sifatida qoraladi.

Ma'lumotlar va metodologiya

Tahlil uchun 2021–2025-yillar bo'yicha bir xil davrni qamrab oluvchi uchta asosiy qator tanlandi: xorijiy turistik safarlar, turizm xizmatlari eksporti va bozor xizmatlari hajmi. Birinchi ikki ko'rsatkich turizm resurslaridan foydalanish natijadorligini, uchinchi ko'rsatkich esa mamlakat xizmatlar sektorining umumiy dinamikasini ifodalaydi.

Hisob-kitoblarga ko'ra, TRFN 2021-yildagi 224.4 AQSh dollaridan 2025-yilda 417.8 AQSh dollarigacha oshgan. 2024-yilda ko'rsatkich 442.2 AQSh dollariga yetib, 2025-yilda bir oz pasaygan.

“O‘zbekistonda turizm va xizmatlar sektori asosiy ko‘rsatkichlari, 2021–2025”

Yil	Xorijiy turistik safarlar, mln	Turizm xizmatlari eksporti, mlrd \$	Bozor xizmatlari, trln so‘m
2021	1.881	0.422	389.4
2022	5.233	1.610	509.6
2023	6.626	2.143	664.8
2024	7.957	3.519	840.1
2025	11.680	4.880	1050.3

Bu holat tashriflar sonining tez o‘sishi har doim ham har bir safardan olinadigan iqtisodiy qiymatning ayni sur‘atda oshishini anglatmasligini ko‘rsatadi. Turizm resurslaridan foydalanishning iqtisodiy natijadorligini ifodalash uchun quyidagi ko‘rsatkich qo‘llanildi:

$$\text{TRFN}_t = \text{TSE}_t / \text{TS}_t$$

bu yerda TRFN_t — turizm resurslaridan foydalanish natijadorligi (bir xorijiy turistik safarga to‘g‘ri keladigan AQSh dollari); TSE_t — turizm xizmatlari eksporti, mln AQSh dollari; TS_t — xorijiy turistik safarlar soni, mln. Ko‘rsatkich ekologik yoki ijtimoiy samaradorlikni to‘liq ifodalamaydi, biroq turistik talabning xizmatlar eksporti qiymatiga aylanish darajasini ko‘rsatadi.

Natijalar va muhokama

Bozor xizmatlari hajmining 2021-yildagi 389,4 trillion so‘mdan 2025-yilda 1 050,3 trillion so‘mga yetgani xizmatlar sektorining umumiy kengayishini ko‘rsatadi. Biroq ushbu o‘shishning barchasini turizm bilan izohlash to‘g‘ri emas. Turizmning hissasi mehmonxona va ovqatlanish, yo‘lovchi transporti,

chakana savdo, madaniyat, ko‘ngilochar xizmatlar, gidlik, hunarmandchilik va mahalliy tadbirkorlikda yuzaga keladigan bevosita hamda bilvosita talab orqali namoyon bo‘ladi. Hududiy jihatdan xizmatlar bozori sezilarli farqlanadi. 2025-yilda Samarqand viloyatida bozor xizmatlari 78,2 trillion so‘mni tashkil etgan [4]. Ushbu ko‘rsatkich turizm resurslari boy hududlarda xizmatlar zanjirini yanada chuqurlashtirish, turistning qolish muddatini uzaytirish va xarajatlarini mahalliy iqtisodiyotda ushlab qolish imkoniyatlari mavjudligini ko‘rsatadi.

Taklif etilgan modelga ko‘ra, turizm resurslari dastlab infratuzilma va bozor shart-sharoitlari orqali iqtisodiy muomalaga jalb etiladi. Shundan so‘ng turistik talab xizmatlar eksporti, korxona daromadlari va mahalliy qiymatni shakllantiradi; bu jarayon mehmonxona, transport, ovqatlanish, savdo va boshqa xizmatlarga multiplikativ ta‘sir ko‘rsatadi. Yakuniy natija hududiy xizmatlar sektori diversifikatsiyasi, bandlik va raqobatbardoshlikning oshishi bilan ifodalanadi.

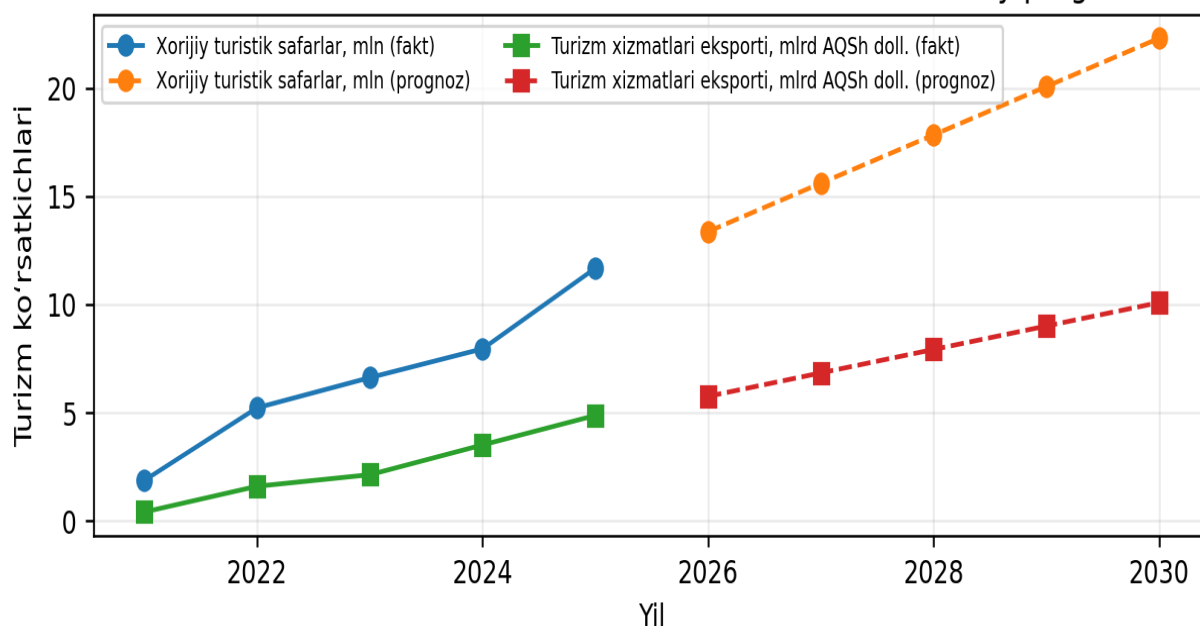
1-rasm. “Hududiy turizm resurslarining xizmatlar sektori barqaror o‘shishiga ta’sir modeli”

2026–2030-yillar prognozi

2021–2025-yillardagi rasmiy qatorlar asosida chiziqli trend orqali bazaviy prognoz tuzildi. Turistik safarlar uchun $R^2=0.963$, turizm xizmatlari eksporti uchun $R^2=0.981$, bozor xizmatlari uchun $R^2=0.990$. Qator qisqa

va 2021-yil pandemiyadan keyingi tiklanish davriga to‘g‘ri kelgani sabab prognoz deterministik natija emas, balki mavjud o‘rta muddatli tendensiya davom etgan holatdagi ssenariy sifatida talqin qilinadi.

O‘zbekiston turizmi: 2021–2025 fakt va 2026–2030 bazaviy prognoz

2-rasm. “O‘zbekiston turizmi: 2021–2025 fakt va 2026–2030 bazaviy prognoz”

“2026–2030-yillar uchun bazaviy prognoz”

Yil	Turistik safarlar, mln	Turizm eksporti, mlrd \$	Bozor xizmatlari, trln so‘m
2026	13.37	5.76	1186.5
2027	15.60	6.85	1351.8
2028	17.84	7.93	1517.0
2029	20.07	9.01	1682.2
2030	22.30	10.09	1847.5

Bazaviy ssenariy bo'yicha 2030-yilga kelib xorijiy turistik safarlar 22,3 millionga, turizm xizmatlari eksporti 10,09 milliard AQSh dollariga, bozor xizmatlari esa 1 847,5 trillion so'mga yetishi mumkin. Bunday o'sish xizmat ko'rsatish quvvatlarini, transport va joylashtirish infratuzilmasini, malakali kadrlar tayyorlashni hamda turistik resurslarni muhofaza qilish mexanizmlarini bir vaqtda kengaytirishni talab qiladi.

Xulosa va takliflar

Tadqiqot hududiy turizm resurslari O'zbekistonda xizmat ko'rsatish sohasi barqaror o'sishining muhim omillaridan biri bo'lishi mumkinligini ko'rsatdi. 2021–2025-yillarda turistik safarlar, turizm xizmatlari eksporti va bozor xizmatlari sezilarli oshgan. Shu bilan birga, turizm resurslarining iqtisodiy

samarasi resursning mavjudligi bilan emas, uning xizmatlar tizimiga qanchalik to'liq integratsiya qilinishi bilan belgilanadi. Amaliy jihatdan uch yo'nalish ustuvor hisoblanadi: birinchidan, yirik turistik markazlarni atrof tumanlarning gastronomik, qishloq, ekologik va hunarmandchilik resurslari bilan yagona marshrutlarga bog'lash; ikkinchidan, turistning qolish muddati va mahalliy xarajatlarini oshiradigan kompleks xizmat mahsulotlarini rivojlantirish; uchinchidan, hududiy monitoringda turistlar soni bilan bir qatorda xizmatlar eksporti, mahalliy biznes ishtiroki, bandlik va resurslarga tushayotgan yuklamani kuzatish. Mazkur yondashuv turizmning xizmatlar sektoriga hissasini miqdoriy o'sishdan barqaror qiymat yaratish bosqichiga olib chiqishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2026). 2025-yilda O'zbekistonga 11,7 million turist tashrif buyurgan. Rasmiy axborot, 16.01.2026.
2. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, SIAT. (2026). Xizmatlar eksporti (xizmatlar turi bo'yicha, yillik): Safarlar (turizm). Yangilangan: 15.07.2026.
3. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. (2026). 2025-yilda hududlar bo'yicha bozor xizmatlari hajmi. Rasmiy statistik axborot.
4. Han, Y., Wang, Y., Yu, H., Luo, W., Wang, K., & Sui, C. (2024). Spatial Synergy between Tourism Resources and Tourism Service Facilities in Mountainous Counties. *Land*, 13(7), 999.
5. Deng, G., & Chen, H.H. (2024). The Spatiotemporal Characteristics and Driving Factors of Regional Ecological Efficiency in the Tourism Sector. *Sustainability*, 16(3), 982.

CONTENTS

1	Shakarov Davron Ulashboyevich	4-14
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA QURILISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI	
2	Aminov Jonibek Boxodirovich	15-22
	TURISTIK XIZMATLARNING IQTISODIY MAZMUNI VA HUDUDIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	
3	Sa'dullaev Behzod Sodiq o'g'li	23-30
	RAQAMLI INFRATUZILMA VA INSON KAPITALINING RIVOJLANISH TAHLILI	
4	Xasanov Axmadjon Shodiyarovich	31-38
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY RESURLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	
5	Sultonov Mexriddin Zuxriddin o'g'li	39-45
	GASTRONOMIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI (FARG'ONA TURISTIK MINTAQASI MISOLIDA)	
6	Toshxujayev Mustafaxon Abduvosi o'g'li	46-50
	O'ZBEKISTON HUDUDIY TURIZM RESURLARINING XIZMAT KO'RSATISH SOHASI BARQAROR O'SISHIGA HISSASI	